

Biel Mesquida

Plagueta de notes (CDLXXV)

Marie Van Rysselberghe, una escriptora secreta

01 TARDOR ADORABLE. Ja duc una rebecca de llana i he tancat el finestral que pega al jardí. Tot l'horabaixa ha fet una plugineua dolça que m'omplia d'un dels fruits més perillosos de la tardor: la malenconia. M'he passat molt de temps mirant els niguls. Els d'avui no m'agradaven gens, em feien por: eren unes grans masses de color gris brut plom que semblava que amb la seva feixuguesa vendrien cap a mi i m'ofegarien. Sort que tenia una amiga que m'esperava amb un llibre bellíssim. Era Marie Van Rysselberghe, una dona menudeta i molt sensible que va néixer en una família culta de Brussel·les l'any 1866. Ella des de nina va ser una amadora de l'art i de la literatura i es va casar amb l'artista Théo Van Rysselberghe, que la pintava vestida de blanc amb un gran mocador de color carabassa al coll i llegint sempre. Des de 1918 va ser una gran amiga de l'escriptor André Gide, que la batejà com la "Petite Dame". Es dedicà fins a la mort de Gide el 1951 a contar d'una forma primfilada tot allò que veia, sentia i vivia al seu costat. Els denou quaderns que va escriure recullen frases, ambient i la forma de viure gidiana, la gènesi de les seves obres, els esdeviments que protagonitzava, la seva vida íntima, la seva posició davant els successos de l'època, etc. *Les cahiers de la Petite Dame*, publicats per Gallimard en francès i en una bona traducció d'Esther Benítez en espanyol a Alianza Editorial, són una joia i un document essencial per conèixer Gide i el seu temps. Abans de morir l'any 1959 als Alps Marítims i empesa pel mateix Gide, aquesta escriptora secreta va fer tres obres: *Strophes pour un rossignol*, *Galerie privée* i la que acab de llegir i sota la seducció de la qual escric: *Hace cuarenta años* (col·lecció El Pasaje de los Panoramas, Errata Naturae Editores).

María Van Rysselberghe, pintada pel seu home, Théo.

02 LA CASA DE LA DUNA. Tot passa allà dedins: una casa blanca damunt una duna groga davant una platja immensa i solitària. Aquest és l'espai, amarat pel silenci inacabable del mar: les ones, les saladines, les arenes, els núvols de les boirines matinals, els darrers sols del crepuscle, la respiració d'un temps fràgil, ràpid, intens, on Marie i Hubert visqueren una història d'amor, de llibres i de fidelitats tan complexes com plenes de ressons humaníssims. Una casa que és l'escenografia d'uns contactes que vo-

regen la suggestió d'unes escenes oníriques i són, paradoxalment, d'un realisme transparent. Una casa bressol d'una contarella tan única com increïble. Una casa corn marí on tot el temps hi vibra, hi batega, la vida múltiple de les profunditats marines de dos sentiments amorosos que es creuen sense cap acte ni contacte carnal. Ella nom Maria i és casada amb Antoine. Ell nom Hubert i és casat amb Agnès. Les primeres frases ja em llançaren al viatge dels cossos: "No me decia a mi misma que lo amaba: él era, sencilla-

mente, lo principal. Aparte de él, ocupaban mi vida un amor muy alegre y la ternura de una hija." Ja pots veure, Lector fi, per on aniran les navegacions. L'època és clara: finals del segle XIX. I a la casa de la duna d'una platja del mar del Nord neix una passió amorosa singularíssima entre una dona i un home. Això ho conta quaranta anys després ella per poder conservar la fugacitat de les hores, conservar l'eternitat d'aquells dies de felicitat que formaran per sempre part fonamental de la seva vida. A la casa hi ha llibres: Baudelaire, Heinrich Heine, els darrers versos de Laforgue, la correspondència de Flaubert... El vespre ell li proposa practicar alemany, ella llegeix i ell tradueix. Després ell llegeix *Les fleurs du mal* i ella cartes de Flaubert. Les veus es besen a través de les músiques dels escriptors estimats, ells sempre guarden unes distàncies tènues. Es commouen un a l'altra amb les sonoritats, amb els racons de sentit personal que extreuen de la lletra, amb els subtils i ardents mecanismes verbals que mostren la forta activitat interior. Als migdies anaven a la mar i es passejaven vora aquell paisatge d'arena i aigua embolcallat amb un cel immens. Per què un llibre de vuitanta planes m'ha enfollit tantes de vegades seguides? Hi ha dos éssers que s'estimen a la vorera de l'abisme i es miren i es parlen i es pensen i quasi no es toquen. Tot passa dins un univers tan fràgil, tan extremidor, tan incandescent que et fa estar sempre dins la bellíssima tensió que el desig dibuixa. Quina correspondència magnífica hi ha en les emocions, en els acords d'un home i una dona que viuen els moments com si s'haguessin de morir tot d'una. L'elegància i el fervor de l'escriptura de Marie Van Rysselberghe és la font de la seva veritat. La traducció espanyola de Regina López és finíssima, afrancesadíssima, com toca. Un llibre convulsionador que fa rellegiguera just acabar-lo. Un llibre que ja és un clàssic!

Filias y fobias

Paseo de ronda

POR FERNANDO ALOMAR

01 Tercera (¿cuarta?) visita al confesionario. Llevo un lustro y pico colaborando con este diario y con intermitente frecuencia me asalta una duda cuasi existencial: ¿La película me está gustando/disgustando por razones más o menos objetivas o por debilidad hacia/contra determinados directores/actores/?

02 Directores. Me producen cierto rechazo los cineastas que transpiran su ego sin demasiado pudor, como David Fincher o M. N. Shyamalan. A este último lo tengo especialmente cruzado por sus pretensiones de trascendencia que a mí me parecen muy huecas. Fincher me parece demasiado serio. Ridley Scott, tras un arranque magistral (*Los duelistas*, *Blade Runner*, *Alien*) se ha apalancado sin el menor atisbo de autocritica. En cambio ver a Woody Allen es como acudir a un festejo familiar, unos años te diviertes más, otros te aburres, pero se mantiene el cariño y las complicidades. Wes Anderson (*Los Tenenbaum*, *Viaje a Darjeelin*,

Moonrise Kingdom) es un adorable friki con mucho más cuajo y profundidad de lo que aparenta. En el cine español tolero más a Almodóvar, a pesar de que sus guiones son cada vez más irregulares y desconcertantes, y en cambio no acabo de entrar en el mundo de Julio Medem, salvo en *Caótica Ana* que me gustó quizás por eso, porque Medem dejó que el personaje cobrara vida propia.

03 Intérpretes. Americanos: Ryan Gosling (*Half Nelson*, *Drive*), repite tics de Paul Newman pero domina la economía de gestos, y se le ve convencido de lo que hace. Robert Downey Jr. (*Chaplin*, *Iron man*, *Sherlock Holmes*), aunque tiene una vena de histriónico y robaplanos tiene una poderosísima e inteligente mirada y domina el lenguaje corporal. Philip Seymour Hoffman es otro excelso robaplanos. Federico Luppi o Ricardo Darín lo tienen todo y lo transmiten con una naturalidad apabullante. Europeos: me fijé en Michael Fassbender en su primera película estrenada aquí (*Fish tank*) y ha confirmado ese talento; otro secundario que me ha marcado es Niels Arestrup (*Un profeta*, *The war horse*). En la cara opuesta, aunque empatizo con las inquietudes políticas y sociales de George Clooney y Brad

La actriz Natalie Portman. TONY GENTILE

Pitt, como actores me parecen inexpresivos y monogestuales. Españoles: Javier Bardem es un monstruo, no me extrañaría que gane más Oscars. José Coronado y Luis Tosar están un escalón por debajo suyo y otro por encima del resto de intérpretes patrios. Penélope Cruz me deja frío; Maribel Verdú es más versátil, Pilar López de Ayala sigue siendo una promesa. En Holly-

wood las adultas (Meryl Streep, Susan Sarandon, Anjelica Huston, Judy Dench) se meriendan una y otra vez a las aspirantes, con excepciones como Charlize Teron, Natalie Portman o Michelle Williams.

04 Guiones. Mis filias y fobias rebasarían la extensión de una enciclopedia. Lo dejo para otra entrega...